

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργεῖον.

Ἐκθεσις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας
ἐπὶ τοῦ περὶ διοργανισμοῦ

τῶν Διοικητικῶν τοῦ Κράτους ἀρχῶν νομοσχεδίου.

Τὸ προκείμενον νομοσχέδιον τῆς εἰς εἰκοσιεννέα διοικήσεις νέας τοῦ Κράτους διαιρέσεως, διαβιβάσθην πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπως, κατὰ τὰς ῥητάς τοῦ Συντάγματος διατάξεις, προβασανίσῃ αὐτὸ, ἐλήφθη ὑπὸ σοβαρὰν καὶ ἐμβριθῆ σκέψιν, ὡς λίαν σπουδαῖον καὶ σημαντικὸν, συνεζητήθη μετὰ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος, καὶ ἐπεξεργάσθη μετὰ πλείστης ἐπιστασίας.

Ἐκμελετήσαν ὅμως τὸ Συμβούλιον καὶ βασανίσαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νομοσχέδιον, δὲν εὐτύχησε νὰ λήξῃ καὶ εἰς ἓν συμπέρασμα ὁμόφωνον ἐπὶ ζητήματος ἐγκαρσίως, οὕτως εἰπεῖν, διατέμνοντος τὰ τιμαλφέστερα τῆς κοινωνίας συμφέροντα, προσκρούοντος ἀπ' εὐθείας δοξασίας παραδεδεγμένας καὶ ἔθιμα ἤδη μορφωμένα, καὶ τείνοντος νὰ μεταβάλῃ τὴν ὑφ' ἑστῶσαν τῶν πραγμάτων τάξιν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκαθιδρυμένην καὶ στερεωμένην, ἣτον ἀδύνατον νὰ μὴ ἐμπνευσθῇ ὑπὸ τῶν ζωηρῶν αὐτῶν ἐντυπώσεων, νὰ μὴ ἐξηγήσῃ βασίμους καὶ δικαίους διασταγμούς κατὰ τὰς διασκέψεις καὶ συζητήσεις του, καὶ νὰ μὴ φθάσῃ τέλος εἰς ἐξαγόμενα ὅλως πρὸς ἀλλήλα ἀντίθετα.

Τοσοῦτω δὲ μᾶλλον ὠθεῖτο εἰς τοιαῦτα νὰ λήξῃ συμπεράσματα, καθόσον ἡ ἐπιδιωκομένη διὰ τοῦ νομοσχεδίου μεταβολὴ ὑπὸ οὐδεμίας συνωδεύετο ἠτιολογημένης ἐκθέσεως, ἥτις καταφανῶς νὰ ὑποδεικνύῃ τὴν ἀπόλυτον τῆς μεταβολῆς ἀνάγκην, καὶ ν' ἀναπτύσῃ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ πειστικοὺς τῆς γενικῆς ὠφελείας λόγους, οἵτινες τὴν ὑπηγόρευον. Ἐπὶ ἀντικειμένων νομοθετικῶν οὐδεμία ποτὲ ἐπιτρέπεται μεταβολή, ἀνευ ἀναποδράστου ἀναγκῆς καὶ ἀποδεδειγμένης κοινῆς ὠφελείας.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει πραγμάτων ἐπομένον ἦτο νὰ προκύβῃ ἐν τῷ συμβουλίῳ διχογνωμία καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος διατάξεων τοῦ νομοσχεδίου, καὶ ἡ μὲν μειονοψηφία ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἡ δὲ πλειονοψηφία κατ' αὐτῆς. Ὄφειλον ἤδη τὸ Συμβούλιον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διαβιβάσῃ τοὺς λόγους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκάστη τῶν γνωμῶν τούτων στηρίζεται, λαμβάνει τὴν ἀφετηρίαν ἐξ ἐκείνων τῆς μειονοψηφίας, ὡς ἐκφερούσης γνώμην θετικὴν, καὶ συνηγορούσης ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Λόγοι τῆς μειονοψηφίας.

Τὸ παρ' ἡμῖν νομαρχιακὸν σύστημα μετετέθη ἐκ τῆς Γαλλίας συμπαραβαλλόμενον ὅμως πρὸς ἐκεῖνο, εἶναι λίαν πλημμελές, διότι δὲν περιέχει, ὡς τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύον, τὰ Νομαρχιακὰ συμβούλια, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον συνδικάζουσι μετὰ τοῦ Νομάρχου ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἀμφισβητούμενου διοικητικοῦ, ἀλλὰ φωτίζουν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς πλείστων ὑποθέσεων, περιστέλλοντα τὴν αὐθαίρετον ἐνέργειαν τοῦ ἐνός. Δὲν ἔχει δὲ τὸ ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον παρ' ἡμῖν ἔχει τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, διότι ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέτρων τῆς συγκοινωνίας ἐκεῖ φέρει τὸν Νομάρχην ἀμέσως ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ γεννῶνται καὶ παρασκευάζονται αἱ ὑποθέσεις· οὐδὲ ἀναιρεῖται ποσῶς ἡ ἀληθεστάτη ἀρχή, ὅτι ἡ μᾶλλον ἐπιτυχῆς διοίκησις εἶναι ἡ ἐν ἐντελεῖ συναρτεία μετὰ τῶν διοικουμένων διαχειριμένων.

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ἐνθα τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, εἶναι τόσον ἀτελεῖ, ἀποστάσεις δὲ ἔρημοι πληθυσμοῦ κείνται μεγάλαι μετὰ τῶν διοικουμένων καὶ τοῦ Νομάρχου, οὗτος οὐδὲ τῶν πραγμάτων τὴν ἀντίληψιν προσαποκτᾷ ἀκριβῶς, ἀλλὰ δεχόμενος τὰς ὑπὸ τῶν ἐπάρχων διδομένας πληροφορίες, καὶ κατ' αὐτὰς κρίνων τὰς ὑποθέσεις, ἀποφαίνεται καὶ βραδέως ἐπ' αὐτῶν ἕνεκα τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, ἐφ' οὗ ἡ διοικητικὴ ἀνάγκη ἐγεννήθη, ἕως οὗ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸν Νομάρχην αἱ περὶ ταύ-

της πληροφορίαι, συμπληρωθῶσι δὲ, ἐὰν ἐλεγχθῶσιν ἀτελεῖς, καὶ δοθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἡ ἀπαιτούμενη λύσις.

Τ' ἀποτελέσματα δὲ τοῦ ἀτόπου κατέστησαν καταφανῆ ἐν τῇ διοικήσει, διότι ἡ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς τοπικῆς εὐημερίας ἐνέργεια τῆς δημοτικῆς διοικήσεως συνήθως μὲν προσέκοψεν, ἀνασταλεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης βραδύτητος, πολλάκις δὲ ἐματαιώθη καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι ἡ συνειδήσις τῆς τοπικῆς ἀνάγκης, ἥτις ὠδήγει τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν, ζωηρῶς ἐπ' αὐτῆς ἐπιδρῶσα δὲν μετεβιβάζετο εἰς τὴν ἀπότατα τοῦ τόπου κειμένην Νομαρχίαν, ἐν ἣ ὑπεκαθίστατο διὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ὠδήγει τοὺς Νομάρχας εἰς τὸν κανονισμὸν τῶν δημοτικῶν πραγμάτων.

Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ προφανῆ τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἔστω τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κατὰ τὸ 1860 ὑπολογισθέντων ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν δήμων, καθ' ἃ ἐκ τῶν 5,500,000 δραχμῶν τῶν ἐσόδων τούτων τὰ τέσσαρα ἕννατα διετίθεντο εἰς ἀντιμισθίαν προσώπων, δύο δὲ μόνον ἕννατα εἰς ἐξοδα ἐκπαιδεύσεως, καὶ τὰ ὑπόλοιπα τρία ἕννατα ἕμενον καθυστεροῦντα.

Καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ κυριώτατη αἰτία δι' ἣν οὐδὲ τὸ δημοτικὸν σύστημα ἐπὶνεγκε τοὺς προσδοκωμένους καρπούς. Ἐὰν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν δήμων, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1836, ὑπολογισθῶσι κατὰ μέσον ὅρον τὰ ἐτήσια ἔσοδα τῶν δήμων εἰς 3,000,000, θέλει προκύβῃ, ὅτι μέχρι τοῦδε εἰσεπράχθησαν 57,000,000 ὡς ἔσοδα τῶν δήμων, τὰ ὁποῖα ἀφῆρηθησαν μετὰ τὴν παραγωγικὴν τάξιν τοῦ λαοῦ, δὲν διετέθησαν ὅμως εἰς ἐνίσχυσιν αὐτῆς ἥτοι πρὸς κατασκευὴν ἔργων καὶ ἐπίτευξιν τῆς τοπικῆς εὐημερίας, ἀλλ' εἰς μισθοδοσίας προτύπων.

Ἐνεκα τούτου, πλὴν ὀλίγων τινῶν δήμων τοῦ Κράτους, ἥτοι τοῦ τῆς Ἐρμουπόλεως, καὶ τινῶν ἄλλων οἱ ἄλλοι οὐδαμῶς ὠφελήθησαν ἐκ τῆς δημοτικῆς διοικήσεως. Ταῦτα δὲ πάντα, διότι οἱ ἀποφασίζοντες ἐπὶ τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων οὔτε τὰς ἀνάγκας τῶν δήμων γνωρίζουν, οὔτε ὑπ' αὐτῶν ὀδηγοῦνται ἀλλὰ μόνον τὸ πολιτικὸν συμφέρον εἶναι ὁ κανὼν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν· ἐνῶ, ἂν ἐγγὺς τοῦ τόπου διετέλουν, καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἀντελαμβάνοντο, ἡ ζωηρὰ συνειδήσις τοῦ τοπικοῦ συμφέροντος ἠθελεν ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς σκέψεσιν αὐτῶν, καὶ πρὸς τούτοις ἠθελεν ὑποχωρεῖ πᾶσα ἑτέρα σκέψις.

Ἡ ἀντικατάστασις λοιπὸν τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος διὰ τοῦ διοικητικοῦ δὲν στερεῖ ἡμᾶς τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν Γαλλίᾳ ἐπάγει τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, ἀπαλλάσσει δὲ τὴν διοίκησιν τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα τὸ παρ' ἡμῖν Νομαρχιακὸν παρέχει, διότι τὸν ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀποφασίζοντος τοποθετεῖ ἐγγὺς τῶν πραγμάτων, καὶ παρέχει αὐτῷ τὰ μέσα καὶ τῆς ἀκριβεστερας καὶ πληρεστερας τῶν ἀναγκῶν διαγνώσεως καὶ τῆς ταχυτέρας καὶ καταλληλοτέρας θεραπείας αὐτῶν.

Ὁ κατὰ τοῦ διοικητικοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ Νομαρχιακοῦ προταθείς λόγος, ὅτι ἐν τῷ Νομαρχιακῷ συστήματι ὑπάρχουσι δύο βαθμοὶ δικαιοδοσίας, δὲν εἶναι ἀληθής, διότι οἱ ἐπαρχοὶ καὶ οἱ Νομάρχαι δὲν ἀποτελοῦν, δύο, ἀλλὰ ἓνα βαθμὸν δικαιοδοσίας. Καὶ βεβαίως οἱ μὲν ἀσχολοῦνται νὰ ἐξετάζωσι τὰ πράγματα, καὶ πληροφοροῦνται περὶ αὐτῶν, οἱ δὲ ν' ἀποφασίζωσι, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς ὑπ' ἐκείνων γενομένης ἐξετάσεως αὐτῶν.

Οἱ ἐπαρχοὶ εἶναι οἱ βοηθητικοὶ τῶν ὀφθαλμῶν φακοὶ, δι' ὧν οὗτοι ὁρῶσι καὶ παρατηροῦσι τὰ πράγματα, ἀποφασίζοντες εἶτα ἐπ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀντιλαμβάνονται αὐτῶν ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ τῶν ὕλων τούτων, ἡ ἀντίληψις εἶναι ἐντελής, ἡ ἀτελής, ὀρθή ἢ ἐσφαλμένη ἀναλόγως τῆς ποιότητος τῶν ὕλων τούτων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχωσι περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ Νομάρχαι μεταβάλλουσι προπαρασκευαστικὰς ἢ προσωρινὰς ἐνεργείας τῶν ἐπάρχων, εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ διπλῆ αὕτη ἐξέτασις

Ακαδημία Αθηνῶν / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

των τοιούτων ενεργειῶν, ὅτι οἱ Νομάρχαι ἐλέγχουσιν αὐτάς, σφραγίζοντες ἐπὶ τῶν δίδομένων ἐκείνων, τὰ ὅποια οἱ Ἐπάρχαι παρέχουσιν αὐτοῖς.

Ἐν δὲ ἐν Γαλλίᾳ ἐκρίναν ἐπιβλαβῆ τὴν εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκτελεσθεῖσαν συγκέντρωσιν τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων, αἰτία τούτου ἦτον ἡ ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ αὐταὶ διεξάγονται ἀπόστασις αὐτῆς, ἥς ἕνεκα οὔτε τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως, οὔτε τὰς ἀνάγκας καθορᾶ ζωρῶς. Ἐπομένως οὐχὶ τῶν πραγμάτων ἢ γνῶσις καὶ τῶν ἀναγκῶν ἢ συνείδησις, ἀλλ' ἄλλος τις λόγος ὁδηγεῖ αὐτὴν εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς. Ἡμεῖς δὲ οἱ φρονισότες, ὅτι διὰ τοῦ διοικητικοῦ συστήματος ἀποκεντροῦμεν τὰς διοικήσεις, μεταφέροντες αὐτὴν ἀπὸ δέκα κέντρα εἰς τριακόσια, ἐγγύτερα εἰς τοὺς διοικουμένους κείμενα, εὐλόγως τὸ φρονισμὸν τοῦτο ἔχομεν, παρατηροῦντες, ὅτι ἐν τῷ Νομαρχιακῷ συστήματι ὑπάρχουν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια ἢ εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν συγκέντρωσις, ἄλλοτε ἐν Γαλλίᾳ, τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων συνεπῆγεν.

Ἄλλως τε καὶ τὸ διοικητικὸν σύστημα προσιδιάζει καὶ μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, συγκειμένην ἀπὸ πολλῶν νήσων, ὧν ἕκαστη εχει αὐτοτέλειαν, στερουμένην δὲ μέσων συγκοινωνίας οὗ ἕνεκα ἀπομονοῦνται ἀναγκαιῶς τὰ διάφορα πληθυσμοῦ κέντρα. Ἀπειναντίας τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα οὐδ' ἱστορικὸν τινα ἔχει παρ' ἡμῖν λόγον, οὐδ' ὑπὸ παραδόσεων περῆλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸ τῆς Βασιλείας διωκεῖτο ὁ τόπος διὰ διοικητῶν.

Οἱ λόγοι δὲ οἱ πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος ὑπὸ τοῦ εἰσαγαγόντος τὸ νομοσχέδιον προταθέντες, δὲν φαίνονται ἰσχυροί, διότι ἡ μὲν Κυβέρνησις ἀποκτᾶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἠθικὴν ὑπεροχὴν οὐχὶ διὰ τῆς συγκεντρώσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς προστασίας τῶν νομίμων συμφερόντων τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἀτόμων. Ἡ δὲ εὐεξία προσώπων, καταλλήλων ἢ ἀναλαβῶσι τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν, οὐδεμίαν παρουσιάζει πλέον δυσκολίαν, εἰ καὶ ἢ ἐπὶ 20ετίαν ἐφαρμογὴ τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος δὲν ἀπέδειξε παντάπασι τοῦτο.

Συνεπεία τῶν λόγων τούτων ἡ μειονοψηφία γινωματεύει ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Ἐνταῦθα προσέτι δύναται ἀρμοδίως νὰ καταταχθῆ καὶ ἡ γνώμη μέλους τινὸς τοῦ Συμβουλίου, τὸ ὅποιον ἐπικρίναν τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα ὑπὸ τὴν πρακτικὴν αὐτοῦ ἐποψίν, δὲν ἀπεφάνθη ὅμως καὶ ὑπὲρ τοῦ διοικητικοῦ, ἀλλὰ μειονοψηφῆσαν μόνον ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Νομαρχῶν, παρετήρησεν ὅτι ἢ ἀπὸ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταφύτευσις τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος δὲν παρήγαγε τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια παρ' αὐτοῦ προσεδοκῶντο.

Τῆς ἀποτυχίας δὲ ταύτης ἀφορμὰ εἶναι ἢ ἀπὸ τῶν διοικουμένων μεγίστη ἀπόρριξις τῶν Νομαρχῶν, οἵτινες ὀφείλουσαν ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων τῶν δήμων ὑποθέσεων, ἢ ἔλλειψις τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀποφασίζεῖν εἰς τοὺς ἐπάρχους, καὶ ἢ ἀνάγκη τῶν δήμων τοῦ ν' ἀπευθίνωνται διὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν ζητημάτων λῦσιν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείων.

Τὰ ἀτοπα ὅμως ταῦτα θέλουσι ἐκλείψει, ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν Νομαρχῶν περιορισθῆ εἰς πέντε τὸ πολὺ, μεταβιβάσθῃ δὲ εἰς αὐτοὺς μέρος τι ἐκ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ὑπουργείου, καθόσον ἀφορᾶ τὴν διοίκησιν τῶν δήμων, ἐπιφυλαττομένης πάντοτε εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς ἀνωτάτης δικαιοδοσίας ἐν περιπτώσει προφανοῦς τῶν νόμων παραβιάσεως, καὶ ἐπεκταθῆ τέλος ἡ δικαιοδοσία τῶν ἐπάρχων, χορηγουμένου εἰς αὐτοὺς καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀποφασίζεῖν ἐπὶ τινῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐξέθηκον ἢ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος μειονοψηφία τοῦ Συμβουλίου. Ἡ δὲ ἀποκρούουσα τὴν ἀρχὴν τοῦ

νομοσχεδίου πλειονοψηφία, καὶ κηρυχθεῖσα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἰσχύοντος Νομαρχιακοῦ συστήματος, ἐπήνεγκε τοὺς ἐφεξῆς λόγους.

Λόγοι τῆς πλειονοψηφίας. Ἐὰν ἀναδράμῃ τις εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ ἐπὶ μικρὸν εὐαρεστηθῆ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἀποκαταστάσεώς του, ὅτε, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ὁποίου διέτρεξεν ἀγῶνος, εἶχε τὰ πάντα ἰσοπεδώσει, καὶ καταστῆ οὕτως εὐπλαστον καὶ εὐένδοτον πρὸς οἰονδήποτε ἔλλογον καὶ κατάλληλον διοικητικὸν τύπον, εὐκόλως θέλει ἀνακαλύψει, ὅτι, ἂν καὶ εἰς λίαν ἀνώμαλον καὶ εἰς ἀβεβαίαν εἰσέτι διετέλει θέσιν, οὐδόλως ἀρμοδίαν πρὸς κανονικὴν καὶ ὀριστικὴν τάξιν πραγμάτων, ἐσχεδιογράφησε μολαντοῦτο σύστημα διοικητικόν, προσεγγίζον μᾶλλον πρὸς τὸ Νομαρχιακόν. Τοῦτο φαίνεται, ὅτι θεωρήσεν ὡς ἦττον ἀπᾶλλον πρὸς τὰ ἦθη του, ἐγγυώμενον τὴν πηγίωσιν τῆς ἀρτισυστάτου πολιτείας του, καὶ ὑπισχνούμενον τὴν προαγωγὴν τῶν ὑλικῶν συμφερόντων του καὶ τὴν τελειοτέραν ἠθικὴν του ἀνάπτυξιν.

Ἐγκατασταθείσης τῆς Βασιλείας, καὶ τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως τοῦ ἔθνους ἐξομαλυνομένης, ἐν τῶν πρώτων τοῦ Ἡγεμόνος βημάτων καὶ τῶν περιστοιχούντων τότε αὐτὸν πεφωτισμένων ἀνδρῶν ὑπῆρξεν ἡ περὶ τοῦ διοικητικοῦ διαγράμματος τῆς πολιτείας μέριμνα. Σύνοιθε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σοβαροὶ νέες, οἵτινες τὸν συνέβουλεον, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς Γαλλίας τὸ πρῶτον ἐγκαθιδρόθην καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φιλομουσου καὶ φιλοπροόδου Γερμανίας υἱοθετηθῆν Νομαρχιακὸν σύστημα, δὲν ἦτον ὄλως ἀγνωστον καὶ ξένον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πρῶτα αὐτοῦ δοκίμια, καὶ τὰ ἀπλὰ καὶ ἀτελῆ σχεδιογράφηματα, εἶχον ἐπιτυχῶς ἐφαρμοσθῆ, ὡς μᾶλλον προσιδιάζοντα εἰς τὸ ἔθνος, καὶ φέροντα, ὡς ἴσως εἶπαι, τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἠθῶν αὐτοῦ.

Ἐν λοιπὸν τῶν πρώτων ὀργανικῶν διαταγμάτων τῆς Βασιλείας ἐγρημάτισε καὶ τὸ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1833 περὶ διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς 10 Νομούς καὶ 43 Ἐπαρχίας. Λόγοι ὅμως, ὡς μὴ ὀφείλουσαν ἰδιαίτεροι καὶ οὐχὶ ἀναποδράστου ἀνάγκης καὶ κοινῆς ἀφελείας, ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύεται, συνετέλεσαν μετὰ τὴν πάροδον τριῶν ἐτῶν εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ. Ὅθεν διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Ἰουνίου—2 Ἰουλίου 1836 νόμου διετηρήθησαν μὲν αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Κράτους, ἀλλὰ διηρέθη τοῦτο εἰς 30 διοικήσεις.

Ὁ νέος ὅμως οὗτος διοικητικὸς ὀργανισμὸς ὑπέστη καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δευτοῦ βίου του διαφόρους μεταβολὰς ὡς ἐκ τῆς ἀντιδράσεως, φαίνεται, τὴν ὁποίαν διήγειραν τὰ ἦθη καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου. Δὲν ἦτο φυσικὸν ἴδιον, οὐδὲ συγγενὲς πρὸς τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετεφυτεύετο, ἦτο δὲ καὶ ἄλλοτριον τοῦ ἐπικρατοῦντος Ἡπειρωτικοῦ πολιτικοῦ ἠθικοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ὀφείλει καὶ ὁ ἀρτιγενῆς Ἑλληνισμὸς παραλλήλως καὶ ὅσον ἐνεστὶν ὁμοιομόρφως νὰ βαδίσῃ.

Ἐπομένως περὶ τὸ 1845, ὅτε τὸ ἔθνος εἶχεν ἤδη ἀναλάβει τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, ἡ πρώτη συνταγματικὴ ἀντιπροσωπία του ἐπανεφέρει τὰ πράγματα εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν τροχίαν, διότι διὰ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1845 νόμου καταργεῖ τὸ διοικητικὸν σύστημα, καὶ εἰσάγει ἐκ νέου τὸ Νομαρχιακόν, τὸ ὅποιον καὶ ἤδη ἐν ἰσχύϊ διατελεῖ.

Τοιαύτη εἶναι ἐν μικρογραφίᾳ ἡ ἱστορία, ἡ ἀφορῶσα τὴν διοικητικὴν τοῦ Κράτους διοργάνωσιν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς ἐπινεχθείσας μεταβολὰς μέχρι τοῦ σημείου, εἰς ὃ κατελήξαμεν, καὶ ἐν ᾧ εἰσέτι διακείμεθα. Τώρα δὲ πρόκειται διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχεδίου ν' ἀνατραπῆ πάλιν ἡ ὑφεστῶσα τῶν πραγμάτων τάξις, καὶ, ἀντὶ τοῦλάχιστον διὰ στερεῶν καὶ συνετῶν βημάτων νὰ ὁδηγηθῆ τὸ ἔθνος ἐπὶ τὰ πρόσω, νὰ ἐπανα-

κάμψη ἀπ' ἐναντίας εἰς τὸ παρελθόν, καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ σύστημα πρὸ πολλῶν ἐτῶν καταδεδικασμένον.

Πρὶν ὅμως οἱ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου ἀγορεύοντες ἀναπτύξωσι καὶ καταδειξῶσι τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἰσχύοντος Νομαρχιακοῦ συστήματος, κρίνουν ἀναγκαῖον πρὸς εὐχερεστέραν τῶν πραγμάτων κατάληψιν καὶ φαινοτέραν αὐτῶν ἴδωσιν ν' ἀνασκευάσωσι προηγουμένως καὶ μετὰ τῆς δεούσης συντομίας τοὺς λόγους τῶν ἀντιφρονούντων.

Ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς καὶ καλῶς σταθμίζων τοὺς λόγους αὐτῶν, θέλει εὐκόλως παρατηρήσει, ὅτι, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου, ὅστις ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος, οἱ λοιποὶ ὅλοι εἶναι ἐπουσιώδεις, δηλ. δὲν καταδικάζουσι τὸ σύστημα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν κακὴν ἐφαρμογὴν του.

Ὁ ἀφορῶν λοιπὸν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ λόγος εἶναι, ὅτι τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα τείνει μᾶλλον πρὸς τὴν συγκέντρωσιν, ἐνῶ τὸ ἤδη προτεινόμενον διοικητικὸν τείνει πρὸς τὴν ἀποκέντρωσιν. Ἐὰν ὅμως εἰς τὴν ἐνεστώσαν θέσιν τῶν πραγμάτων τὸ Κράτος ἔχει ἀνάγκην συγκεντρώσεως ἢ ἀποκεντρώσεως, τοῦτο εἶναι ζήτημα, τοῦ ὁποίου τὴν ἔρευναν οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε αἱ περιστάσεις ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιτρέπουσιν.

Ἄλλ' εἰς τί τάχα ἀνάγεται ἡ ἀξιουμένη ἀποκέντρωσις τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος; εἰς τὴν σύστασιν 29 κέντρων ἀντὶ τῶν 10, τὰ ὅποια περιλαμβάνει τὸ Νομαρχιακόν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως, τὴν ὁποίαν οἱ ἀντιφρονούντες ἐπικαλοῦνται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀξιώσεώς των, ἡ ἀποκέντρωσις δὲν ἐνεργεῖται διὰ τῆς καταργήσεως τῶν Νομαρχιῶν καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν ὑπὸ πλειόνων διοικητῶν. Τοιαύτην ἀποκέντρωσιν οὐδεὶς βεβαίως ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ δύναται νὰ ἐννοήσῃ.

Ἐκαστος ἐννοεῖ ὅτι ἀποκέντρωσιν τὴν ἀφαίρεισιν ἢ ἀπόσπασιν δικαιωμάτων τινῶν ἢ προνομίων τῆς ἀνωτάτης κεντρικῆς ἀρχῆς, καὶ τὴν ἀνάθεσιν αὐτῶν πρὸς τὰς ὑποδεστέρας, εἴτε ὅσα εἶναι αὐταί, εἴτε εἰκοσιενεά. Πᾶσα κεντρικὴ ἀρχὴ τότε ἀληθῶς ἀποκεντροῦται, ὅταν ἡ ἰσχὺς, τὴν ὁποίαν κατέχει, καὶ ἡ ἐξουσία ἐξ ἧς περιβάλλεται ἐλαττοῦνται πραγματικῶς, καὶ ἡ ἐλάττωσις αὕτη μεταφέρεται καὶ προστίθεται εἰς ἀπωτέρας καὶ ὑποδεστέρας ἀρχάς. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὔτε ἐλάττωσις ἢ ἐκχώρησις ἐνεργεῖται ἐκ μέρους τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς, οὔτε μεταφορὰ ἢ προσθήκη γίνονται πρὸς τοὺς ὑφισταμένους ὑπαλλήλους. Ἐκείνη μὲν διαμένει διὰ τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος, ὅποια ἤδη εἶναι καὶ διὰ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Νομαρχιακοῦ, οὗτοι δὲ ἄλλο δὲν μεταβάλλουν, εἰμὴ τὸ ὄνομα, τουτέστιν ἀπὸ Νομαρχαί καλοῦνται Διοικηταί.

Ἐὰν δὲ τέλος ἡ ἀποκέντρωσις ἐκληφθῇ καὶ ὡς τὴν ἐννοοῦν οἱ ἀντιφρονούντες, τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα παρίσταται βεβαίως μᾶλλον ἀποκεντρωτικόν, διότι διαμερίζει καὶ ἀναθέτει τὴν ἐξουσίαν εἰς 10 Νομάρχας καὶ 35 Ἐπαρχοὺς, ἐν ᾧ τὸ διοικητικὸν τὴν περιορίζει εἰς 29 μόνον διοικητάς, οἵτινες, καὶ ὑπὸ ἐτέραν ἐποψίν ἐξεταζόμενοι, καθίστανται εἰς τὰς διοικήσεις αὐτῶν συγκεντρωτικοί, διότι, ἀπηλλαγμένοι ὄντες πάσης ἐκ τοῦ συνεγγυς ἐπιτηρήσεως ἐτέρων ἀρχῶν, διαμένουν ἀπόλυτοι δεσποτίσκοι ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς περιφερείας των. Ἄν δὲ ἡ ἀνεξέλεγκτος αὕτη ἐξουσία των ὑπόκειται εἰς τινὰ περιορισμὸν, οὗτος βεβαίως ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν τοπικῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐγγυρῶν ἰσχυρῶν, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ διοικηταὶ ἀναγκάζονται πρὸς ἰδίαν αὐτῶν συντήρησιν νὰ διανέμουν τὰ λάφυρα τῆς ἀρχῆς.

Οἱ ἕτεροι τῶν ἀντιφρονούντων ἐπουσιώδεις λόγοι, οἵτινες δὲν καταδικάζουν καθ' ἑαυτὸ τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, ἀνάγονται κυρίως εἰς δύο 1ον. εἰς τὴν μεγάλην τῆς προϊσταμένης ἀρ-

χῆς ἀπὸ τοὺς διοικουμένους ἀπόστασιν, τῆς ὁποίας αἱ ἐπιβλαβεῖς συνέπειαι εἴτι μᾶλλον ἐπαυξάνουν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων τῆς εὐκόλου καὶ ταχείας συγκοινωνίας, 2ον. εἰς τὴν διατήρησιν συστήματος οὐχὶ πλήρους, ὡς ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας μετεφυτεύθη.

Ἔϊναι βέβαιοι, εἶναι ὀρθοὶ ἀμφότεροι οἱ λόγοι οὗτοι; Ἄς ἴδωμεν. Ἐὰν εἰς τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα ἴστατο τῷ ὄντι ὁ Νομάρχης εἰς μεγίστην ἀπὸ τοὺς διοικουμένους ἀπόστασιν ἀνευ τινὸς μέσου συγκοινωνίας, τὰ ἐπαρχιακὰ καὶ δημοτικὰ συμφέροντα ἤθελον πάσχει ἀναντιρρήτως ἢ γνῶσις τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν σπανίως ἤθελον ἀντιλαμβάνεσθαι ἀκριβῶς παρ' αὐτοῦ, καὶ ἡ σωτήριος ἀρχὴ ὅτι τῶν διοικουμένων ἢ κατὰστασις ἐπὶ τοσοῦτω βελτιοῦται καὶ πράγεται, καθόσον ἐγγυτέρα εἰς αὐτοὺς ἴσταται πεφωτισμένη καὶ δραστηρία διοίκησις, ἤθελε ματαιοῦσθαι.

Ἄλλ' ἂν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ ἀποφάσεις μεταξὺ τῆς πρωτεύουσας ἐκάστου Νομοῦ καὶ τῶν διαφόρων δήμων δὲν εἶναι τόσον μεγάλαι, ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν, ὑπάρχουν ἐν τούτοις διάμεσά τινά ὄργανα, τὰ ὅποια ἀδιαλείπτως θέτουν εἰς συγκοινωνίαν τοὺς διοικουμένους μετὰ τοῦ Νομάρχου, καὶ μέχρι τινὸς ἐξασκοῦν καὶ τινὰ ἐπ' αὐτῶν ἔλεγχον. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι οἱ ἐπαρχοὶ, οἵτινες, ἐν ᾧ πλείστα ἐκπληροῦν καθήκοντα ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας των, σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων, καὶ τὴν ἐξέτασιν πάσης ἐτέρας διοικητικῆς υποθέσεως, διαφωτίζουν συνάμα καὶ πληροφοροῦν τοὺς Νομάρχας περὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν διενέξεων τῶν διαφόρων δήμων τῆς ἐπαρχίας των, διότι καὶ γνώσεις κριτικῆς διαβίβασιν, καὶ πρὸς τὴν ταχύτεραν τῶν ἀποφάσεων ἐκδοσιν συντελοῦν. Ἐὰν δὲ οἱ δήμοι μέχρι τούδε δὲν ἀνεπτύχθησαν δεόντως, οὐδὲ προήχθησαν ἀναλόγως τῶν ἰδίων αὐτῶν πόρων, ἀλλ' ἐδιοικῆθησαν λίαν ἀτελῶς καὶ ἀνευ συντετῆς καὶ ὠφελιμοῦ περὶ τὰς δαπάνας χρήσεως, τοῦτο βεβαίως δὲν πρέπει ν' ὑποδοθῇ εἰς τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, ἀλλ' εἰς ἐτέρας αἰτίας, αἵτινες ἴσως ἐπενεργοῦν καὶ ἐπὶ ἐτέρων κλάδων τῆς δημοσίας διαχειρίσεως.

Ὁ λόγος λοιπὸν τῆς μεγάλης τῶν Νομαρχῶν ἀποστάσεως ἀπὸ τοὺς διοικουμένους, δὲν εἶναι βέβαιος. Αὐτὸς μᾶλλον ἐφαρμόζεται εἰς τὸ διοικητικὸν σύστημα, ἐνθα καταργοῦνται οἱ ἐπαρχοὶ, καὶ οἱ δήμοι ἐγκαταλιμπάνονται ἀληθῶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν τύχην. ἄτοπον τοῦτο τὴ ὁποῖον συνεπάγει, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν, καὶ τὴν ἀνακρίθειαν τῆς γνώσεως πολλῶν τῶν δήμων υποθέσεων, καὶ τὴν βραδύτητα τῆς διεκπεραίωσεως αὐτῶν.

Τοσοῦτω δὲ μᾶλλον αἱ συνέπειαι αὐταὶ εἶναι ἀναπόφευκτοι, καθόσον καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἶναι εἰσέτι παρ' ἡμῖν, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἰδίων ἀντιφρονούντων, ἀτελεῖ, ἂν καὶ ἄλλως αὐτὰ οὐδόπως παρέχουν ἀποχρῶντα λόγον πρὸς κατάργησιν ἐνὸς συστήματος, τὸ ὁποῖον καὶ ὅταν τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη ἐν Γαλλίᾳ, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας δὲν ἦσαν βεβαίως τόσον ἐντελεῖ, ὡς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, ἀλλ' εἰς οὐδενὸς Γάλλου τὴν διάνοιαν ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τοῦ νὰ προτεινῇ ἕνεκα τούτου τὴν κατάργησιν τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος. Ἡ συγκοινωνία βαθμῶν ἀνεπτύχθη καὶ ἐτελειοποιήθη ἐν Γαλλίᾳ, συμβαδίζουσα οὕτω μὲ τὴν προαγωγὴν καὶ τελειοποίησιν τοῦ συστήματος.

Αὐτὸ τοῦτο καὶ παρ' ἡμῖν δύναται νὰ λάβῃ χώραν καὶ ἴσως τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα θέλει χορηγῆ διηνεκῶς τὴν ὠθησιν πρὸς τὴν κεντρικὴν ἀρχὴν, ὅπως ἐπιταχύνῃ τὴν βελτίωσιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Ὁ δεύτερος λόγος τῶν ἀντιφρονούντων εἶναι πολὺ πλέον ἀνί-

σχῆμα καὶ ἦττον σπουδαῖος, διότι ἂν τὸ παρ' ἡμῖν Νομαρχιακὸν σύστημα δὲν εἶναι πλήρες, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, τοῦτο δύναται μόνον νὰ προκαλέσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν ἢ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀτελειῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν κατάργησιν καὶ τὴν ὑπὸ ἐτέρου μᾶλλον ἀτελοῦς καὶ πρὸς τὸν τόπον ἀλλοτρίου ἀντικατάστασιν. Καὶ τὰ διοικητικὰ συμβούλια δύνανται νὰ συστηθῶν καὶ ἡ περὶ τὸ ἀπορροῦσιν δικαιοδοσία τῶν ἐπαρχῶν νὰ ἐπιταθῇ, καὶ τὰ δικαιώματα τῶν νομαρχῶν νὰ ἀυξηθῶσιν. Ἄλλως ἠθέλαμεν ἐξομοιωθῆ μετὸν οἰκοδεσπότην ἐκεῖνον, ὅστις διὰ μικρὸν ἐλάττωμα ἐπὶ τῆς ἐγερθείσης οἰκίας του κατεκρήμνισεν αὐτὴν ἐκ θεμελίων, ὅπως ἐκ νέου ἀνοικοδομήσῃ ἐτέρην. οἱ τελευταῖοι δὲ ἰσχυρισμοί, οἵτινες ἐκφέρονται ὑπὸ τῶν θιασῶν τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος, ὀλίγην ἔχουν ὡσαύτως ἀξίαν, δὲν εἶναι πολὺ σοβαροί, διότι εἰς τὴν Ἑλλάδα, συγκριθεὶς μὲν ἀπὸ πολλῶν νήσων, ὧν ἐκάστη ἔχει αὐτοτέλειαν, τὸ μᾶλλον ἀκατάλληλον καὶ μὴ προσιδιάζον εἰς αὐτὴν σύστημα εἶναι ἀναμφιλέκτως τὸ διοικητικόν, τὸ ὅποιον στερεῖται διαμέσων ὀργάνων, καὶ ἐγκαταλείπει τὰς πλείστας, ἐκ νήτων ἀποτελουμένας ἐπαρχίας ἀνευ διοικητικῆς ἀρχῆς. Καὶ διότι προσέτι ὁ ἱστορικὸς λόγος τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος, ὡς καὶ προηγουμένως ἐξεθέσαμεν, εἶναι πολὺ ἀνώτερος ἀπὸ τὸν τοῦ Διοικητικοῦ. Τοῦτο μὲν ἐδίωσεν ἐν Ἑλλάδι ὀκτὼ μόνον ἔτη, ἐν ᾧ ἐκεῖνο ἐπὶ μὲν τοῦ Κυβερνήτου ἐσχεδιογραφήθη, ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας τελειότερον ἐγκαθιδρύθη, καὶ ἦν πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν διοικεὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπιλαμβανόμεθα ἤδη, μετὰ τὴν ἀνασκευὴν τῶν λόγων τῶν ἀντιφρονούντων, καὶ τῆς ἐπίσης συντόμου ἀναπτύξεως τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος.

Ὁ καταλληλότερος καὶ εὐστοχώτερος διοικητικὸς ὀργανισμὸς παντὸς κράτους εἶναι θεσπίζων ἐν ἑαυτῷ περισσώτερα στοιχεῖα ἀγαθῆς καὶ προοδευτικῆς διοικήσεως. Καὶ εἶναι μὲν ἀλήθες, ὅτι εἰς ἀπαντὰ τὰ κράτη δὲν προσαρμόζει ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σύστημα, οὐχ ἦττον ὅμως εἰς τὰ συνταγματικὰ, ὡς τὸ τῆς Ἑλλάδος, τὸ μᾶλλον ἀρμόδιον καὶ οἰκεῖον εἶναι τὸ Νομαρχιακόν, διότι ἐν ᾧ διοργανίζει τὴν πολιτείαν ἱεραρχικῶς καὶ ὁμοιομόρφως πρὸς τὸν θεμελιώδη νόμον, περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰς μεγαλειτέρας ἐγγυήσεις τῆς καλῆς διοικήσεως.

Διατέμναν τὴν κοινωνίαν εἰς μεγάλας καὶ μικρὰς περιφερείας, συνδεομένας πρὸς ἀλλήλας δι' ἱεραρχικοῦ δεσμοῦ, ἀρχομένου καὶ λήγοντος πρὸς τὸ κύριον αὐτῆς κέντρον, διατυπώνει οὕτω καὶ κανονίζει τὰς πράξεις, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ὁ δημόσιος καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος διὰρρῦθμιζονται, καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημοτικὰ ἦθη μορφώνονται, καὶ διὰ τῆς ἀλληλενεργείας τῶν ὀργάνων τοῦ τὰ δικαιώματα τῶν διοικουμένων μᾶλλον προστατεύονται, καὶ οἱ νόμοι ἀκριβέστερον ἐφαρμόζονται.

Κεντρικὴ διοίκησις, Νομὸς, Ἐπαρχία καὶ Δῆμος, ἰδοῦ ἐν ὀλίγοις τὸ διάγραμμα καὶ ἡ ἱεραρχικὴ κλίμαξ τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος. Ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὸ ἀνώτατον κέντρον γενικωτέρα διάνοια, ὅσα καὶ ἂν ὑποτεθῇ δραστηρία καὶ πεφωτισμένη, εἶναι ἀδύνατον ποτε νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ἀπωτάτων τῆς χώρας ἄκρων καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, ὡς ἐπίσης εἶναι δυσκατόρθωτον εἰς αὐτὴν νὰ ἐπισκοπῇ πρὸς τὴν πιστὴν τῶν νόμων ἐφαρμογὴν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν καὶ τῶν ἐοικισιῶν τῆς.

Τὸ κενὸν ὅμως τοῦτο ἀναπληροῖ ὁ Νομάρχης, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν δευτέραν τῆς κλίμακος βαθμίδα. Οὗτος, ἰσάμενος ἐγγύτερον τῶν διοικουμένων, καὶ ἐντὸς περιφερείας ἦττον ἐκτεταμένης, εἶναι εἰς θέσιν καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εὐκολώτερον νὰ κατανοῇ, καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας ἐπιτυχέστερον νὰ διαγινώσκῃ, καὶ τὸ ἀνώτατον κέντρον πληρέστερον νὰ δια-

ρωτίζῃ, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων ταχεῖαν καὶ εὐστοχον νὰ διατάτῃ.

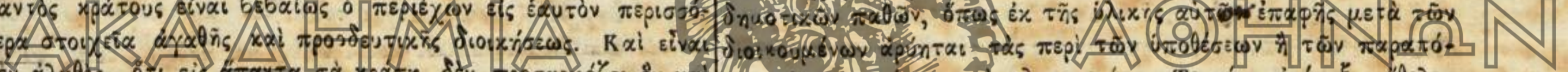
Ἄλλ' ὁ Νομάρχης δὲν εἶναι ἀπλοῦς βραχίων τῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἶναι ὄργανον αὐτῆς ὅλω; παθητικόν, εἶναι ἀπεναντίας καὶ ὀφθαλμὸς αὐτῆς ὀξυτερκέστατος, ἐλεύθερος μέχρι τινὸς εἰς τὰς κινήσεις του, εἶναι ἀνὴρ νημοσύνης οὐ τῆς τυχεύσεως καὶ πρακτικῆς συνάμα ἰκανότητος ἐξειδικασμένης. Αὐτὸς ἐν ᾧ διοικεῖται καὶ διερμηνεύει πρὸς τοὺς διοικουμένους τοὺς νόμους καὶ τὰς βουλήσεις τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, διαβιβάζει ἐνταύτῳ καὶ πρὸς τὰς διαφόρους αὐτῆς ἀκτίνας τὰς περὶ τῶν διοικουμένων πληροφορίας καὶ προτάσεις τῶν συνωδευμένων μετὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ιδέας καὶ κρίσεις. Καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν εἶναι καὶ χαρακτηρ μᾶλλον γενικὸς ἀπ' αὐτοῦ ὑπουργοῦ, διότι ἐν ᾧ οὗτος περιορίζεται μόνον εἰς τ' ἀφορῶντα τὸ ὑπουργεῖν του εἰδικὰ ἔργα, ὁ Νομάρχης τίθεται εἰς ἐπαρῆν καὶ εἶναι πολλάκις εἰς συνεχῆ ἀλληλογραφίαν μετὰ ὅλους τοὺς ὑπουργούς, διότι αἱ ἐνεργεῖαι αὐτοῦ ἐφαπλοῦνται ἐφ' ὅλων τῶν ὑποθέσεων τοῦ Νομοῦ, καὶ καποτε ἐξέχονται καὶ τῶν μεθορίων. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἔδρα του εἶναι τὸ κέντρον καὶ ἡ ἐστία πάσης ἠθικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἐν τῷ Νομῷ ζωῆς καὶ ἀναπτύξεως. Εἰς αὐτὴν μορφώνονται καὶ τελειοποιούνται ἦθη μᾶλλον ἐξημερωμένα, καὶ βαθμηδὸν μεταδίδονται εἰς τὰ κατώτερα κέντρα.

Ἡ ὑψηλὴ αὕτη θέσις τοῦ Νομάρχου, περιβεβλημένη καὶ μετὸσον πολυμελῆ καὶ σοβαρὰ καθήκοντα, καθιστᾷ μὲν αὐτὸν ἀντικείμενον μεγάλου σεβασμοῦ ἐνώπιον κατ' ἐξοχὴν ὁμάδων, ὀλίγων μεμορφωμένων, αἵτινες εὐκολώτερον ποδηγετοῦνται καὶ εἰς τὸν νόμον ὑποβάλλονται, ὅταν τοῦτον καὶ οὐχὶ τὸν ἀνθρωπὸν αἰσθάνονται δραστηρῶς ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπει καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα του νὰ κατέρχεται καὶ εἰς τὴν κονίστραν τῶν δημοτικῶν παθῶν, ὅπως ἐκ τῆς ὑλικῆς ἐπαρῆς μετὰ τῶν διοικουμένων ἀρῆται τὰς περὶ τῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπονεῶν αὐτῶν γνώσεις καὶ πληροφορίας. Τοιαύτη ἀνάμιξις ἠθέληεν οὐ μόνον παραβλάψῃ τὸν ἱεροπρεπῆ, οὕτως εἰπεῖν, χαρακτῆρα τῆς θέσεως του, ἀλλ' ἠθέλε συνάμα τὸν καταστήσει καὶ συμμετοχὸν μέχρι τινὸς μικρολόγων καὶ ἰδιωτικῶν ἐρίδων, αἵτινες εἰς τὴν εὐλικρινεῖαν τῆς τῶν πραγμάτων διαγνώσεως καὶ εἰς τὴν ἀμεροληψίαν τῶν ἀποφάσεων ἠθέλον ὑποκαθιστᾷ τὸ συμφέρον τῶν προσώπων καὶ τὸ πάθος τῆς ἀτομικῆς διαπάλης.

Τὰ λίαν ὁμῶς ἐπικίνδυνα ταῦτα ἄτοπα προλαμβάνονται καὶ ἐκλείπουσι διὰ τῆς συστάσεως τῶν ἐπαρχῶν, οἵτινες ἀπαρτίζουσι τὴν τρίτην βαθμίδα τῆς κλίμακος τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος. Ὁ ἐπαρχος κεῖται ἐντὸς σφαίρας μᾶλλον περιορισμένης· αὐτὸς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του εἶναι ὁ νοῦς καὶ ὁ βραχίων τοῦ Νομάρχου, ὡς οὗτος ἐν τῇ Νομαρχίᾳ του εἶναι τῆς ἀνωτάτης κεντρικῆς ἀρχῆς. Αἱ λειτουργεῖαι του ὅμως, περὶ τῶν ὁποίων ἐπιτροχάδην διελάβαμεν, εἶναι μὲν σπουδαῖαι, ἀλλ' οὐχὶ γενικαὶ καὶ μεγάλης ἐκτάσεως περιεκτικαί, ὡς αἱ τοῦ Νομάρχου. Εἶναι τούτου τρόπον τινὰ ὁ διαγγελεύς καὶ ὁ εἰσηγητῆς ἐπὶ τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων. Ἐπισκοπεῖ μὲν καὶ ἐποπτεύει καὶ ὁ Νομάρχης, ἀλλὰ καθορᾷ καὶ διορᾷ τὰ πράγματα μᾶλλον διὰ τῆς διανοίας ἢ τῆς ὑλικῆς ἐπαρῆς, ὡς ὁ Ἐπαρχος. Οὗτος συλλέγει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ὕλην, ἀλλ' ὁ Νομάρχης διὰ τοῦ πνεύματος, ἀπηλλαγμένου πάσης ἐξωτερικῆς καὶ τοπικῆς ἐπιρροῆς, ἐπεξεργάζεται αὐτὴν, ἐπιφέρει τὴν διάγνωσιν μετ' εὐλικρινείας, καὶ παραδέχεται τ' ἀνάλογα μέτρα μετ' εὐθυκρίας.

Ὁ ἐπαρχος πρὸς τούτοις, διατελὼν εἰς διηνηκῆ σ. νάφειαν μετὰ τῶν δήμων, καὶ ἀδιαλείπτως ἐπιβλέπων καὶ ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτῶν, ἔχει παρ' ἡμῖν καὶ ἕτερον σπουδαῖον καθήκον καὶ ὑψηλὴν ἐντολὴν νὰ ἐκπληρώσῃ. Ἴσως εἰς κράτη εὐνομούμενα, καὶ πρὸ πολλῶν αἰώνων πολιτικῶς μορφωμένα ἢ ἐπαρχιακῆ διαί-

τὸν

ρεσις καθίσταται περιττή, και χρησιμεύει μόνον ως εκλογική ή δικαστική περιφέρεια, ο δε έπαρχος ως άπλοῦν μέσον διοχετεύσεως, διότι εκεί οι δήμοι έπαρκοῦν εις έαυτούς.

Παρ' ημῖν όμως, ένθα ή δημοτική διοίκηση είναι και άτελώς ώργανισμένη, και ραθύμως έφηρμοσμένη, ο δε λαός έχει μεγάλην ανάγκην συνεχούς έπιτηρήσεως, σταθερᾶς μερίμνης και όρθης ποδηγητήσεως, ίνα καλώς έννοήσῃ τὰ συμφέροντά του, και μορφώσῃ αληθῆ δημοτικά ήθη, ο έπαρχος καθίσταται λίαν άναγκαίος, όπως φροντίσῃ και ασχολήται προς την βαθμιαίαν και δημοσωτήριον αὐτὴν εκπαίδευσιν, διότι, αν δυσκολώτατον πάντων επιχείρημα είναι να πείσῃ τις μορφωμένους ανθρώπους να μεριμνήσῃ περι τῶν κοινῶν, πολὺ μάλλον τοῦτο έπαληθεύει παρ' ημῖν, όπου εισέτι τὰ πλήθη είναι άμόρφωτα. Οφείλομεν δε άπαξ διά παντός να πεισθῶμεν, ότι άνευ δημοτικῶν ήθῶν είναι αδύνατον να καταρτίσωμεν αληθεῖς δήμους, διότι τὰ ήθη ταῦτα κυρίως και οὐχι οι εις τὸν χάρτην έγγεγραμμένοι νόμοι, αναπτύσσουν και διατηροῦν τὸ δημοτικὸν πνεῦμα, εις τὸ όποιον οὐσιωδῶς έγκείται ή ζωή και ή προαγωγή τῶν δήμων.

Μετὰ τὸν έπαρχον ακολουθεῖ ή τελευταία τῆς κλίμακος βαθμῆς επί τῆς όποιας ίσταται ο δήμαρχος, οτις ως προς τὰ εν τῷ δήμῳ ενεργούμενα παρ' αὐτοῦ διοικητικά καθήκοντα είναι, καθὼς ο εν τῇ έπαρχίᾳ του έπαρχος, ή πρώτη εκτελεστική αρχή.

Τοιαύτη μὲν είναι ή τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος ιεραρχική τάξις, ήτις, συμπληρουμένη εις εκάστην αὐτῆς βαθμίδα και υπό πολυμελῶν συμβουλευτικῶν σωμάτων, θεωρεῖται δικαίως ως ή τελειότερα διοικητική διοργάνωσις, ή αληθεστέρη τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων αντιπροσώπευσις, και ή μάλλον προσιδιάζουσα εις τὰ Συνταγματικὰ κράτη, και δραστηρίως επενεργούσα προς ανάπτυξιν και ενίσχυσιν τῆς κοινῆς ευμερίας. Εν δε παρ' ημῖν τὰ εξαγόμενα τοῦ συστήματος τούτου δεν υπήρξαν μέχρι τούδε καθόλου έντελή, τούτο οφείλεται οὐχι εις τὸ φύσει πλημμελές αὐτοῦ, άλλ' εις τὸ άτελές τῆς εφαρμογῆς του και εις ιδιαιτέρας τοῦ έθνους περιστάσεις. Εν τοιαύτῃ θέσει πραγμάτων τὸ διοικητικὸν σύστημα ήθελε θεβαίως αποδῆσεν χειστερον. Οι εις τὰς κοινωνίας εισαγόμενοι θεσμοί ομοιάζουν με τὰς εις τοὺς άσθενεῖς επιβαλλομένας θεραπευτικὰς μεθόδους, αἵτινες ώφελούν ή βλάπτουν τὸν άσθενῆ, καθόσον ακριβῶς ή ανακριβῶς εφαρμόζονται.

Εξετάζοντες ήδη τὸ ζήτημα και υπό οικονομικὴν έποψιν, αν και αὐτὴ είναι δευτερευούσης αξίας, οὐδένα εύρίσκομεν ισχυρὸν και αποτελεσματικὸν λόγον, όπως προτιμήσωμεν τὸ Διοικητικὸν από τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, συνωδευμένον υπό τόσων έτέρων πλεονεκτημάτων. Είναι μὲν αληθές, ότι τοῦτο, ως έχεισήμερον εν τῇ Ελλάδι φέρει δαπάνην κατά τι ανωτέραν από την υπό τοῦ διοικητικοῦ απαιτουμένην, διότι επί ενός προσωπικοῦ, συγκειμένου εν συνόλῳ εκ 338 ατόμων συμπεριλαμβανομένων και τῶν τῆς Επτανήσου, τὰ έξοδα υπολογίζονται εις δραχμὰς 520,040 περίπου, εν ᾧ τὸ διοικητικὸν σύστημα επί ενός προσωπικοῦ, αποτελοῦντος ακριβῶς 196 άτομα, αναβ.βάζει τῆς δαπάνην εις 447, 130 δραχ. ως έγγιστα, ώστε ή ελάττωσις εις τοῦτο είναι κατά μὲν τὸ προσωπικὸν εξ ατόμων 142, κατά δε την δαπάνην εκ δραχ. 72,910.

Η οικονομία όμως αὐτὴ είναι φαινομένη, και ήθελε παντάπασιν εκλείψει μετὰ την εισαγωγήν τοῦ νέου συστήματος, διότι καμμία έπαρχία δεν ήθελεν ανεχθῆ να γείνη υποτελής έτέρας οὐδέ να τεθῆ εις χειρόνα άλλης κατάστασιν. έπομένως εντός ολίγου ήθελεν ολοι απαιτήσαι να έχωσι διοικητάς, και τότε ή δαπάνη ήθελεν υπερβῆ τὰς 700. χιλιάδας περίπου δραχμὰς. Απόδειξις δε τοῦ πνεύματος τούτου τῆς ισότητος είναι ή εν τῇ

Συνελεύσει προταθείσα και αποκρουσθείσα πρότασις τῆς ελάττωσεως 14 έπαρχων, οτε ειπεν ή Συνέλευσις, ότι έδέχετο μάλλον να καταργηθῶσιν ολοι οι έπαρχοι, παρὰ ν' ανεχθῆ να δημοιουργηθῶσιν έπαρχίαι προνομιοῦχοι.

Οφείλομεν δ' επί τέλους να μη παραλείψωμεν και την οὐχ ήττον σπουδαίαν σκέψιν, ότι τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα εξυπηρετεῖται κατά τὸ ανώτερον αὐτοῦ προσωπικὸν υπό ολιγωτέρων ανδρῶν ειδημόνων και ειδικῶν. Εάν δε εις μεγάλα και πρόαιώνων πολιτισμένα έθνη είναι δύσκολος ή εξεύρεσις τοιούτων ανδρῶν, ή δυσχέρεια πολὺ μάλλον επαυξάνει εις ημὰς, μικροῦς οντας, και πρό μικροῦ εισελθόντας εις τὸ σχολεῖον τοῦ πολιτισμοῦ. Και ἄς μη άπατώμεθα τὸ προσωπικὸν, δια τοῦ όποιου τίθενται εις ενεργειαν οι νόμοι έχει μεγίστην επίρροήν επί τῶν καλῶν ή κακῶν τούτων αποτελεσμάτων, και εν γενεῖ επί τῆς τύχης τῶν κοινωνιῶν. Η πιστή και ακριβῆς τῶν νόμων εφαρμογή, εις ήν έγκείται ή αληθῆς τάξις και τὸ εν τῇ προόδῳ μεγαλείον τῶν εθνῶν, είναι, ἄς μας επιτραπῆ ή μαθητικὴ εκφρασις, τὸ εξαγόμενον δύο παραγόντων, τῆς τε νοημοσύνης και τῆς ειλικρινείας τῶν προσώπων, εις α' ανατίθεται ή τήρησις και ή ενεργεια τῶν νόμων αὐτῶν. Αλλ' ή μεγάλη και επιτυχῆς τούτων γονιμότης εξαρτάται και από την διάρκειαν και μονιμότητα αὐτῶν, διότι ή άνευ αποχωρήντος λόγου και επειγούσης ανάγκης μεταβολή τῶν νόμων, εις εποχὰς μάλιστα ακκαταλλήλους, ομοιάζει με τὸ ακαίρως γεννώμενον έμβρυον, τὸ όποιον οὐτε βιώσιμον είναι, οὔτε την γεννήσασαν αὐτὸ εγκαταλείπει εις υγιὰ κατάστασιν.

Τοιούτους επήνεγκε λόγους ή πλειονοψηφία τοῦ Συμβουλίου, ως διεξοδικώτερον αναπτύσσονται εις τὰς ιδιαιτέρας τινῶν αὐτῆς μελῶν εκθέσεις, κατά συνέπειαν τῶν όποιων έγνωμάτευσαν κατά τῆς αρχῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Τὸ Συμβούλιον όμως, και τοι εν τῇ πλειονοψηφίᾳ αὐτοῦ απεφάνητο κατά τῆς αρχῆς συμμορφούμενον εν τούτοις με τὸ 84. άρθρον τοῦ Συντάγματος, προέβη και εις την εάσκων τῶν κατα μέρος διατάξεων τοῦ νομοσχεδίου.

Και τὸ μὲν πρώτον άρθρον παρεδέχθη ομοθυμῶς, ως έχει εν τῷ νομοσχεδίῳ· επί δε τῆς 1. § τοῦ 2. άρθρου ήτηθη ο από τῆς Αττικῆς χωρισμός τῆς έπαρχίας Μεγαρίδος, όπως αποτελέσῃ ιδίαν Διοίκησιν, και ο τῆς Αιγίνης, όπως προστεθῆ εις την Διοίκησιν τῆς Ύδρας, αλλά τὸ Συμβούλιον δια πλειονοψηφίας διετήρησε την §, ως εν τῷ νομοσχεδίῳ. Ωσαύτως παρεδέχθη δια πλειονοψηφίας και την 2. § απέναντι τοῦ ζητηθέντος χωρισμοῦ τῶν δύο έπαρχιῶν Θηβῶν και Λεβαδείας εις δύο Διοικήσεις.

Επί δε τῆς 3. προταθέντος επίσης τοῦ χωρισμοῦ εις δύο Διοικήσεις, τῆς μὲν Εὐβοίας αποτελουμένης εκ τῆς έπαρχίας Χαλκίδος, τῆς δε εκ τοῦ Ξηροχωρίου και Σκοπέλου, τὸ Συμβούλιον παρεδέχθη την §, ως έχει εν τῷ νομοσχεδίῳ.

Η 4. παρεδέχθη ομοθυμῶς· ή δε 5. δια πλειονοψηφίας, απορρίθηντος τοῦ προταθέντος χωρισμοῦ τῆς Λοιρίδος από τῆς Φθιώτιδος, όπως αποτελέσῃ ιδίαν Διοίκησιν.

Αι δε §. 6, 7 και 8 τροπολογήθησαν δια πλειονοψηφίας ως εφεξῆς· ή μὲν Δωρις απεσπάσθη εκ τῆς Παρνασσίδος προς καταρτισμὸν ιδίας Διοικήσεως, ει ήν προσετέθη και ή Ναυπηκτία, αποχωρησθεῖσα εκ τῆς Αιτωλίας, ή δε Ακαρνανία διετήρηθη ὡσαύτως εις δύο Διοικήσεις, τῆς μὲν αποτελουμένης εκ τῆς Λευκάδος και Βονίτιης, τῆς δε εκ τοῦ Βάλτου και Ξηρομέρου.

Ομοθυμῶς δε παρεδέξατο τὸ Συμβούλιον τὰς §. §. 9 και 10 τοῦ νομοσχεδίου, και κατά πλειονοψηφίαν την 11, αποκρουσθέντος τοῦ εκ τῆς Κεφαλληνίας χωρισμοῦ τῆς Ιθάκης προς καταρτισμὸν ιδίας Διοικήσεως.

12. §. ἔγεινε δεκτὴ παμψηφεί, ὡς ἔχει ἐν τῷ νομοσχεδίῳ.
 13. διὰ πλειονοψηφίας, ἀπορρίφθεις τῆς προτάσεως τοῦ
 εἰς δύο Διοικήσεις χωρισμοῦ τῆς Λακεδαίμονος καὶ Ἐπιδαύρου
 Ἀθηρᾶς.

Ἐπὶ δὲ τῶν §. 14, 15 καὶ 16 προταθείσης τῆς ἀποσπά-
 σεως τῶν ἐπαρχιῶν Οἰτύλου, Κυνουρίας καὶ Μεγαλοπόλεως πρὸς
 ἀπαρτισμὸν ἰδίων Διοικήσεων, τὸ Συμβούλιον παρεδέξατο διὰ
 πλειονοψηφίας τὰς §. ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ. Ὁσαύτως
 διὰ πλειονοψηφίας παρεδέξατο καὶ τὴν 17, ἀποκρούσαν τὸν
 προταθέντα χωρισμὸν τῆς Πυλίας πρὸς σύστασιν ἰδίας Διοι-
 κήσεως.

Ἀπερρίφθη προσέτι καὶ τὰς ἐπὶ τῶν §. §. 18 καὶ 19 προτα-
 θείας διαίρεσεις εἰς ἰδιαιτέρας Διοικήσεις τῆς Ὀλυμπίας καὶ
 Λιβαλείας, καὶ διὰ πλειονοψηφίας παρεδέχθη αὐτάς, ὡς ἔχουσιν
 ἐν τῷ νομοσχεδίῳ. Παμψηφεί δὲ ἀπεδέξατο τὰς §. 20, 21
 καὶ 22, καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν συνεχώνευσε τὴν 23 μετὰ
 τῆς 24 εἰς μίαν, ἀπαρτίζουσαν τὴν Διοίκησιν Ἰδρας μετὰ τῶν
 ἐπαρχιῶν Τροιζηνίας, Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος. Ὁμοθυμῶς πα-
 ρεδέξατο, ὡς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ, τὴν 25.

Τὰς δὲ §. §. 26 καὶ 29 ἀποτελούσας δύο Διοικήσεις, τὸ
 Συμβούλιον διὰ πλειονοψηφίας συνεχώνευσε εἰς μίαν, ἀπαρτί-
 ζουσαν τὴν Διοίκησιν Σύρου μετὰ τὰς ἐπαρχίας Κέας, Μήλου,
 Τήνου καὶ Ἄνδρου. Παμψηφεί δὲ τέλος παρεδέξατο τὰς §. §. 27
 καὶ 28.

Κατὰ συνέπειαν τῶν προσημειωθεισῶν τροπολογιῶν τὸ Συμ-
 βούλιον συνέταξε τὸ 2. ἄρθρον, ὡς ἔχει ἐν τῷ διαβιβαζομένῳ
 νομοσχεδίῳ. Παρεδέχθη δὲ κατὰ πλειονοψηφίαν τὸ 3. τοῦ
 ὑπουργικοῦ νομοσχεδίου ἄρθρον.

Ἐπὶ δὲ τῆς 1. §. τοῦ 4. ἄρθρου, προταθείσης τῆς καταργη-
 σεως τῶν τάξεων, τὸ Συμβούλιον ἀπερρίφθη αὐτὴν κατὰ πλει-
 ονοψηφίαν, καὶ διετήρησε τὴν §. ὡς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ.

Τὰς δὲ οκτὼ Διοικήσεις Α'. τάξεως περιώρισε παμψηφεί εἰς
 πέντε, καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν προσέθηκε τὴν ἕκτην. Ἐπομένως
 παρεδέξατο Διοικήσεις Α'. τάξεως τὴν Ἀττικὴν, τὴν Κέρκυραν,
 τὴν Σύρον, τὴν Ἀχαΐαν, τὴν Φθιώτιδα καὶ τὴν Κεφαλληνίαν,
 καὶ διέγραψε τὴν τῆς Ζακύνθου καὶ Ἀκαρνανίας.

Διοικήσεις Β'. τάξεως παρεδέχθη τὸ Συμβούλιον ἑπτὰ, τὴν
 τῆς Αἰτωλίας, τῆς Εὐβοίας, τῆς Μαντινείας, τῆς Ἀργολίδος,
 τῆς Λακεδαίμονος, τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ζακύνθου, ἦτοι τὰς
 ἐξ τοῦ νομοσχεδίου παμψηφεί, καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν τὴν
 τῆς Ζακύνθου, ἀποκλείσαν ἐπίσης κατὰ πλειονοψηφίαν τὴν πρό-
 τασιν περὶ τῆς Λευκάδος καὶ Βονίτσας καὶ οὕτω κατέταξεν
 αὐτὴν εἰς τὴν Γ'. τάξιν. Τὰς δὲ λοιπὰς δέκα καὶ εἷς κατέταξεν
 εἰς τὴν Γ'. τάξιν.

Ὁμοθυμῶς δὲ παρεδέξατο τὰ ἄρθρα 5.- καὶ 6. τοῦ νομοσχε-

δίου. Ἐπὶ δὲ τοῦ 7, τοῦ ἀφορῶντος τὴν κατὰ τάξεις μηνιαίαν
 μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ τῶν διοικήσεων, ἐπήνεγκε κατὰ
 πλειονοψηφίαν τὰς ἐξῆς ἐπὶ ἑλάττω τροποποιήσεις.

Εἰς μὲν τοὺς Διοικητὰς Α'. τάξεως, ἀντὶ δραχμῶν 600, ἐψή-
 φισε 500, εἰς τοὺς Γραμματεῖς αὐτῶν ἀντὶ δραχ. 350. πα-
 ρεδέχθη 300, ἀπορρίψαν κατὰ πλειονοψηφίαν τὰς 250, παρ'
 ἑτέρου μέλους προταθείσας. Εἰς τοὺς ὑπογραμματεῖς, τοὺς γρα-
 φεῖς καὶ τοὺς κλητῆρας διετήρησε τοὺς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ὀρι-
 ζομένους μισθοὺς.

Εἰς δὲ τοὺς διοικητὰς Β'. τάξεως κατεβίβασε τὸν μισθὸν εἰς
 δραχ. 400, ἀντὶ τῶν 450, καὶ εἰς τοὺς Γραμματεῖς αὐτῶν εἰς
 250, ἀντὶ τῶν 300. Εἰς δὲ τὸ ἐπίλοιπον προσωπικὸν παρε-
 δέξατο παμψηφεί τοὺς μισθοὺς τοῦ νομοσχεδίου.

Καὶ εἰς τοὺς Διοικητὰς τέλος τῆς Γ'. τάξεως ἐπεριώρισε τὸ
 ποσὸν εἰς δραχ. 300, ἀντὶ τῶν 350, καὶ εἰς τοὺς γραμματεῖς
 αὐτῶν εἰς 200, ἀντὶ τῶν 240. Ὡς πρὸς τὸ ἐπίλοιπον προσω-
 πικὸν ἔμεινε τὸ νομοσχέδιον, ὡς ἔχει.

Παρεδέχθη ὡσαύτως τὸ Συμβούλιον κατὰ πλειονοψηφίαν τὸ
 ἄρθρον 8, ἀπορρίψαν τὴν πρότασιν τοῦ νὰ χορηγῶνται δι' ἑξοδα
 περιοδείας κατ' ἔτος δραχ. 250. εἰς τὸν τῆς Α'. τάξεως Διοι-
 κητὴν, 200. εἰς τὸν τῆς Β'. καὶ 180. εἰς τὸν τῆς Γ'. Τὰ δὲ
 ἄρθρα 9. καὶ 10. παρεδέξατο παμψηφεί, ὡς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ 11. ἄρθρου, προταθείσης καὶ ἀπορρίφθεις τῆς
 ἀπαλείψεως τῶν βαθμῶν, τὸ Συμβούλιον παρεδέχθη κατὰ πλει-
 ονοψηφίαν, ἀντὶ τῆς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ ὀριζομένης βαθμολογίας,
 τὴν ἐξῆς.

Ἀπέδωκε τὸν βαθμὸν γενικοῦ γραμματέως τοῦ Ἰπουργεῖου
 εἰς τὸν Α'. τάξεως Διοικητὴν, τὸν τοῦ τμηματάρχου Α'. τά-
 ξεως εἰς τὸν τῆς Β'. τάξεως Διοικητὴν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ
 Τμηματάρχου Β'. τάξεως εἰς τὸν τῆς Γ'. τάξεως Διοικητὴν
 καὶ τὸν Γραμματέα Διοικήσεως Α'. τάξεως.

Ἀπέδωκεν ὡσαύτως τὸν βαθμὸν Ἰπουργικοῦ Γραμματέως
 Α'. τάξεως εἰς τὸν γραμματέα διοικήσεως Β'. τάξεως, καὶ τὸν
 βαθμὸν Ἰπουργικοῦ Γραμματέως Β'. τάξεως εἰς τὸν Γραμματέα
 Διοικήσεως Γ'. τάξεως.

Παρεδέξατο τέλος τὸ Συμβούλιον παμψηφεί τὰ ἄρθρα 12.
 καὶ 13, ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ νομοσχεδίῳ.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 15. Σεπτεμβρίου 1865.

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν.

Ἐν Ἀθήναις, αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

ΖΑΦ. ΙΩ. ΒΑΛΒΗΣ.

*Τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἀνέθεσαν ἡ ἐπι-
 τὴ Συμβουλία ἐν μέντοι αὐτῇ
 Ν. Ζ. Ι.*